

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PEDAGOJİK FORMASYONA İLİŞKİN METAFORLARI*

*Mehmet YAPICI***

*Şenay YAPICI****

ÖZET

Öğretmen eğitimi Türk Milli Eğitim sisteminin en önemli sorun alanlarından birisidir. Bunun nedeni ise, yüzyılı aşkın bir zamandır, istikrarlı bir öğretmen yetiştirme politikasının geliştirilememesidir. Farklı zamanlarda, farklı öğretmen yetiştirme modelleri denenmiştir. Bu modellerden biri de, pedagojik formasyon kurslarıdır. Pedagojik formasyon kursları, kimi zaman kaldırılmış kimi zaman ise kurtarıcı olarak görülmüştür. Ama şu bir gerçektir ki, öğretmen yetiştirme meselesi bir sorun olmaya devam etmektedir.

Bu araştırma, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika programına devam eden öğrencilerin pedagojik formasyona ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden "olgu bilim" kullanılmıştır. Bu amaç için öğrencilerden almakta oldukları pedagojik formasyon eğitimine ilişkin metafor üretmeleri istenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Sertifika programına devam eden 154 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, öğretmen adaylarından "Pedagojik formasyon... gibidir, Çünkü;....." şeklinde anket doldurmaları istenmiştir. Araştırma sonunda, katılımcılar pedagojik formasyona ilişkin olarak toplam 36 adet geçerli metafor üretmişler ve toplamda 3 farklı kategoride metafor ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen metaforlar 3 kategoride toplanmaktadır; olumsuz, olumlu ve nötr metaforlar. Olumsuz önemli metaforların; zorunluluk, boşa harcanmış zaman, eziyet, özlem, yetersizlik, zahmet ve para olarak sıralandığı görülmektedir. Olumlu önemli metaforların; hazırlık, umut, ekonomik özgürlük ve annelik olarak sıralandığı görülmektedir. Nötr metaforların ise; ön şart, psikoloji ve ilk adım şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, metafor, pedagojik formasyon, öğretmen adayı.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Öğr. Gör. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: myapici69@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: senayyapici@gmail.com

PRE-SERVICE TEACHERS' CONCEPTUAL METAPHORS ABOUT PEDAGOGICAL FORMATION PROGRAM

ABSTRACT

Teacher training is one of the major problem areas of the Turkish National Education system. The reason for this is a time when more than a century, for not developing a consistent policy of teacher education. Teacher training models were tested at different times. One of these models is the pedagogical formation courses. Pedagogical formation courses are sometimes removed. Pedagogical formation courses is sometimes seen as a savior. But this is a fact that continues to be a problem with the issue of teacher training.

This research's aim is to reveal the students perceptions who continue Pedagogical Formation Program in Amasya University Faculty of Education about pedagogical formation training with the help of metaphors. Phenomenologic method was used in the study. A total of 154 students from Education Faculty of Amasya University who proceed Pedagogical Formation Program participated in the study. Participants completed the prompt "Formation is like . . . because ..." by focusing on one metaphor. According to the results, 36 personal metaphors and 3 conceptual categories, based on the participants' metaphorical images, were identified.

Collected from the survey metaphors in 3 categories: negative metaphors, positive metaphors and neutral metaphors. Important negative metaphors, of necessity, wasted time, suffering, longing, failure, trouble, and money is ranked as. Positive important metaphors, preparation, hope, economic freedom, and maternity is ranked as. Neutral in metaphors; prerequisite, psychology, and first step is ranked as.

Key Words: Education, metaphor, pedagogical formation, pre-service teacher

Giriş

1982 yılında YÖK'ün kurulması ile Eğitim Enstitüleri, Eğitim Fakültesi adı ile üniversitelere bağlanmıştır. Böylece öğretmen yetiştirme üniversitelerde; Fen-Edebiyat fakültelerinde öğrencilere pedagojik formasyon dersleri verilerek ve Eğitim Fakültelerinde olmak üzere iki ayrı kaynakla gerçekleştirilmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumu, öğretmenlik sertifika programları konusunda, 04.11.1997 Tarih ve 97, 39, 2761 sayılı kararlarıyla öğretmen yetiştirmede yeniden yapılandırmaya gitmiştir. Yeniden yapılandırma doğrultusunda YÖK, ortaöğretim alan öğretmenliği için öğretmenlik sertifika programlarının uygulamadan uzak, içerik ve süre açısından yetersiz olduğunu ileri sürerek tezsiz yüksek lisans programlarını uygulamaya koymuştur. Bu programlar Eğitim Fakültesi öğrencileri için 3,5+1,5 yıl, Fen-Edebiyat fakültesi mezunları için 4+1,5 yıl olmak üzere iki şekilde yürütülmüştür (YÖK, 1997). Tezsiz yüksek lisans programlarının uygulanmaya konulmasıyla birlikte tüm öğretmenlik sertifika programları 1998- 1999 öğretim yılında kapatılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Öğretmen yetiştirmede yapılan son değişiklik, YÖK genel kurulunun 2010 yılında aldığı karar ile gerçekleşmiştir. Buna göre, tezsiz yüksek lisans programları kaldırılarak yerine tekrar pedagojik formasyon eğitimi getirilmiştir. Mezun olan öğrenciler, ciddi ücretler karşılığında YÖK'ün izin verdiği Üniversitelerin açtığı Pedagojik Formasyon kurslarına katılmaktadırlar. Kavcar (1998) bu tür sertifika programlarını şu sözlerle eleştirmektedir: Öğretmenlik; öğretmen olmayı önceden hiç düşünmeyenlerin, öğretmenlikle ilgili hiçbir ders almayanların ya da salt ticari kaygılarla formasyon programı düzenleyenlerden bir belge olarak yapılacak bir meslek değildir.

Pedagojik Formasyon programları ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalarda; yararlı yönlerinin olduğu, ancak işlevsiz ve yararsız yönlerinin de azımsanmayacak kadar çok olduğu görülmektedir (Senemoğlu, 1989; Temel, 1990; Can, 1991; Engeç, 1991; Saracaloğlu, 1991; Özgür, 1994; Sözer, 1996; Sürücü, 1997; İzci, 1999; Şenel, 1999) Bütün bu bilimsel araştırma bulgularının dikkate alınmadan yeniden pedagojik formasyon programlarının düzenlenmesi düşündürücüdür.

Pedagoji, İngilizce "Pedagogy" kelimesinden gelen "eğitim bilim ve teorisi" anlamını taşıyan bir kelimedir. Formasyon ise İngilizce "Formation" kelimesinden gelmektedir. Türkçesi ise "biçimlenme", "yetişim", "oluşum" olarak çevirebileceğimiz bir kelimedir (TDK). Pedagojik Formasyon "Eğitimbilimsel Biçimlendirme" olarak Türkçeleştirilebilir. Pedagojik Formasyona hermeneutik (yorumbilimsel) olarak bakıldığında "Pedagojik Formasyon" eğitim, öğretim verebilmek için sahip olunması gereken yeterlilik olarak düşünülebilir. Bir başka deyişle; öğretmen olabilmek için sahip olunması gereken bir eğitimidir "Pedagojik Formasyon" eğitimi.

Pedagojik Formasyon eğitimi ile öğretmen topluluğunun bir parçası olmaya hazırlanan öğretmen adayları da bütün insanlar gibi günlük yaşamlarında farkında olarak veya olmayarak metaforlar kullanmaktadırlar. Bu gündelik süreçlerin bilinçli bir farkındalığa dönüştürülmesi öğretmen-öğrenci ilişkisinin de bilinçli ve üretici bir yön kazanmasına katkı sağlayabilir. Çünkü metaforlar, Arslan Ve Bayrakçı (2006)'ya göre "bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizmasıdır.

Öğretmen adaylarının bu bağlamda, metafor kavramını bilinçli olarak kullanmayı öğrenmeleri ve yorumlayabilmeleri, onları, eğitim-öğretim ortamında öğrencileri anlamada, duygu ve düşüncelerini yorumlamada daha nitelikli ve donanımlı kılacaktır. Boostrom (1998)'e göre; metaforlar bir bakış açısının yaratıcı söylemi olarak kabul edilmektedir.

Metafor farklı kaynaklarda ve bilim alanlarında farklı terimlerle karşılanmaktadır. Sosyoloji ve Felsefede analogi, Edebiyat ve Dilbilim alanında eğreltileme, mecaz, ödünçleme, istiare, Eğitimbilim alanında ise daha çok benzetme anlamında kullanılmaktadır. Ancak, bunların hiçbiri tam olarak metaforik düşünceyi açıklayamadığı düşünüldüğü için metafor kavramının kullanımı tercih edilmektedir.

Metafor kelimesi, yunanca "Metapherein" kelimesinden türemiştir. "Meta" değiştirmek, "pherein" ise taşımak, anlamındadır (Levine, 2005). Metafor, bir düşünce ve görme biçimidir (Morgan, 1998). Günümüzde söz sanatı olarak daha çok tanınan metafor (Salman, 2003), her dilde, anlatımı güçlendirmek, canlı kılmak için yararlanılan söz sanatlarından biri olarak, benzetme demektir. Benzetme; bir nesnenin niteliğini, bir eylemin özelliğini daha iyi anlatabilmek için bir başka nesne ve eylemlerden yararlanarak, onu anımsatma yoluyla gerçekleştirilir (Aksan, 1998). Öz olarak metafor bir şeyi başka bir şeye göre anlamlandırmak, ifadelendirmektir (Lakoff ve Johnson, 2005). Metaforlar insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak "bilmeye" de olanak sağlar (Yıldırım Ve Şimşek, 2006).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Metafor; bir şeyi veya bir fikri ona çok benzer niteliklere sahip başka bir şey ile genelde “gibi”, “benzer” sözcüklerini kullanmaksızın istenen tanımlamayı yapmak, anlatıma üslup güzelliği ve kolaylığı katmak için kullanılan sözcük ya da sözcük kümesidir. Başka bir deyişle metafor; bir kavramı, kelimeyi, terimi, olguyu daha güzel ve iyi anlatmak amacıyla, başka bir anlamda olan bir sözcükle, ilgi kurularak benzetme yoluyla kullanılmasıdır (Aydın, 2006).

Metaforlar, kelimelerin başka anlamlar üstlenerek, bireylerde farklı anlamlar yarattığı sembolik söyleyişlerdir. Kelimenin dilde kullanımı süreklilik kazanarak belli bir zaman dilimi içinde sabitlenmiş anlamlarına, gerçek anlam; kullanım içinde bir başka sözcüğün anlamını bir yönüyle üstlenmesiyle edindiği anlamlara da metafor denilmektedir (Guiraud, 1994)

Bir şeyin metafor olarak kabul edilebilmesi için üç sorunun cevaplandırılması gerekir; 1) metaforun konusu nedir, 2) metaforun kaynağı nedir, 3) metaforun kaynağından konusuna aktarılması istenen (düşünülen) özellikler nelerdir? (Forceville, 2002). Örneğin Pedagojik formasyon umut gibidir cümlesine bakalım. Pedagojik Formasyon (metaforun konusu) Umudun (metaforun kaynağı) Öğretmen adayını; kaynaktan konuya şu düşünceleri aktarmak istiyor olabilir: “pedagojik formasyon belgesini aldıktan sonra öğretmen olabilmek başvuru hakkını elde edecek ve atanarak ekonomik olarak bağımsızlığını elde ettiği için evlenecek” ve güzel bir yaşama kavuşabilecektir.

Yöntem

Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesinin düzenlediği pedagojik Formasyon programına katılan 200 öğretmen adayından 154’ü oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına araştırmanın amacı anlatılarak, katılımın zorunlu olmadığı ve kimlik bilgilerinin özellikle yazılmaması gerektiği söylenerek uygulamaya geçilmiştir. Çalışma grubunun dağılımı aşağıdaki Tablo’da yer almaktadır:

Bölüm	Kız	Erkek
Fizik	6	4
Kimya	9	5
Biyoloji	7	6
Matematik	11	13
Türk Dili Ve Edebiyatı	14	12
Hemşirelik	16	-
Tarih	9	6
Coğrafya	5	7
Diğer (Felsefe-Yabancı Diller-Güzel Sanatlar-İlahiyat-Sağlık Memurluğu-Rekreasyon-Rehberlik-Kamu Yönetimi)	13	11
Toplam	90	64

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Verilerin Toplanması

Araştırmada, öğretmen adaylarının pedagojik formasyonu hangi metaforlar ile nitelediklerini belirlemek amacıyla, onlara “Pedagojik formasyon.....gibidir. Çünkü.....” şeklinde görüşlerini belirtmeleri istenen anketler verilip 15 dakikalık süre içinde doldurmaları sağlanmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışmada, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bağlamda çalışmada veri analizi için şu yol izlenmiştir:

1.Adlandırma aşaması: Bu aşamada öğrencilerin yazdığı metaforlar tek tek adlandırılarak listelenmiştir.

2.Kategori oluşturma aşaması: Öğrencilerin ürettiği metaforlar kavramsal kategoriler altında gruplandırılmıştır.

3.Geçerlik ve güvenilirlik aşaması: Çalışmada, araştırma bütün süreçleri ile adım adım anlatılarak geçerliliği sağlanmıştır. Sınıflandırmaların güvenilirliğini artırmak için çalışma, önce araştırmacılar tarafından ayrı sınıflandırılmış ve karşılaştırılarak son şekli verilmiştir. Çalışmanın güvenilirlik hesaplaması Miles&Huberman (1994), Uyuşum Yüzdesi Formülü [$P = (Na / Na + Nd) \times 100$] (P: Uyuşum Yüzdesi, Na: Uyum Miktarı, Nd: Uyuşmazlık Miktarı) kullanılarak saptanmıştır. Güvenirlik hesaplamasındaki uyum yüzdesi %70 olduğunda güvenilirlik yüzdesine ulaşılmış kabul edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Uyuşum yüzdesi % 84 olarak bulunmuştur.

4.Frekans Ve Yüzdelerinin Hesaplanarak Yorumlanması Aşaması: Bu aşamada, metaforların frekansları çıkarılarak yüzdesi bulunmuş ve kavramsal kategoriler altında yorumlanmıştır.

Bulgular Ve Yorum

Öğretmen adaylarının ürettiği metaforlara bir bütün olarak bakıldığında, metaforların olumsuz, olumlu ve nötr ifadeler şeklinde oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle, metaforlar temel 3 kategori altında (olumsuz, olumlu ve nötr) büyükten küçüğe doğru sıralanarak yorumlanmaktadır.

Olumsuz Metaforlar

Öğretmen adaylarının ürettiği 36 metaforun 19’u olumsuz metaforlar kategorisinde yer almaktadır. Bu metaforlar bütün metaforların % 53’ünü oluşturmaktadır.

Metafor	f	Metafor	f
Zorunluluk	15	Yap-boz	2
Boşa harcanmış zaman	12	Ehliyet	2
Eziyet	11	Teori	2
Özlem	10	Umutsuzluk	2
Yetersizlik	8	Sahte Mesih	1
Zahmet	7	Polis	1
Para	7	Kabak Yetiştirme	1
Pişmemiş yemek	3	Fragman	1
Mağdur	3	Gazete	1
Heykeltraş	3		

Turkish Studies

Öğretmen adaylarının olumsuz metaforlarına bakıldığında en yüksek (frekans) metaforların; zorunluluk, boşa harcanmış zaman, eziyet, özlem, yetersizlik, zahmet ve para olarak sıralandığı görülmektedir.

Zorunluluk metaforuna ilişkin öğretmen adaylarının açıklamalarına bakıldığında; öğretmen adaylarının pedagojik formasyon sertifikası almanın öğretmen olma için ön şart olarak sunulmasından hoşnut olmadığı görülmektedir. Bu konudaki en ilginç açıklama, “Bu dersleri alarak (pedagojik formasyon dersleri) öğretmen olmayı öğrendiğimi düşünmüyorum” ifadesidir. Boşa harcanmış zaman metaforuna ilişkin açıklamalara bakıldığında temelde iki tür gerekçenin ileri sürüldüğü görülmektedir. Birincisi derslerin yararlı ve işlevsel bir süreçle işlenmediği, ikincisi de öğretmenlik mesleğini icra etmek için konu alanı uzmanı olmanın yeterli olduğudur. Eziyet metaforunu tercih eden öğretmen adaylarının gerekçelerinin sınıf içi öğretmen davranışlarının olumsuz olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Bu konu ilgili çarpıcı gerekçelerden biri şöyle ifade edilmektedir: “ilkokul çocuğu gibi azarlanmak istemiyorum”. Özlem metaforunu daha çok, başka bir kentten gelen ve geride eşini çocuklarını bırakan öğretmen adaylarının tercih ettikleri görülmektedir. Yetersizlik metaforu ise dersi veren öğretim elemanlarının ders işleme stratejileri, konu alanı uzmanlığında yetersizliği ile ilişkilidir. Bir öğretmen adayı şöyle bir ifade kullanmaktadır: “merak ediyorum... hocanın pedagojik formasyonu var mı?”

Zahmet metaforunu kullanan öğretmen adaylarının, pedagojik formasyon almak için katlandıkları maddi ve manevi zorluklara vurgu yaptıkları görülmektedir. Para metaforunu kullananların iki yönlü eleştiride buldukları görülmektedir. Öncelikle pedagojik formasyonun öğretim elemanlarına (haksız yere) para kazandırıldığı için uygun olmadığı, ikinci olarak da bütçelerine ciddi bir yük bindirmesinden dolayı memnuniyetsiz oldukları görülmektedir.

Olumsuz metafor geliştiren öğretmen adaylarının, pedagojik formasyon eğitimine duygularını da katarak eleştirel baktıkları, sorgulayıcı bir tutum geliştirdikleri söylenebilir. Ayrıca, özellikle öğretim elemanlarının sınıf içi iletişimlerinde, öğretmen-öğrenci ilişkisine dair beklentileri karşılayamadıkları ve öğretim elemanlarının ders sunumlarının beğenilmediği ileri sürülebilir.

Olumlu Metaforlar

Öğretmen adaylarının ürettiği 36 metaforun 11’i olumlu metaforlar kategorisinde yer almaktadır. Bu metaforlar bütün metaforların % 30’nu oluşturmaktadır

Metafor	f
Hazırlık	11
Umut	10
Ekonomik özgürlük	9
Annelik	4
Olgun meyve	3
Simülasyon	3
Engel	2
Çıraklık	2
Kılavuz	1
Sabır	1
Su	1

Öğretmen adaylarının olumlu metaforlarına bakıldığında en yüksek (frekans) metaforların; hazırlık, umut, ekonomik özgürlük ve annelik olarak sıralandığı görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Hazırlık metaforuna ilişkin öğretmen adaylarının açıklamalarına bakıldığında; gerekçelerin öğretmen olmaya hazırlık, edinilen bilgilerin günlük yaşama hazırlayıcı, yeni bir mesleğe başlangıç ve KPSS'ye (Kamu Personel Seçme Sınavı) hazırlanma şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, pedagojik formasyon eğitiminin öğretmen adaylarınca yararlı görüldüğü ileri sürülebilir. Umut metaforunun, işsizlik sıkıntısının çözülebilmesi noktasında geliştirildiği görülmektedir. Ekonomik özgürlük metaforunun, belli bir yaşa geldiği halde anne-baba harçlığı ile geçinmenin yarattığı olumsuzluktan kaçınma isteğinin baskı altında geliştirildiği anlaşılmaktadır. Bu konudaki ifadelerden biri şöyledir: “babamdan para istemeye utanıyorum, inşallah bu belge ile öğretmen olur, muhtaçlıktan kurtulurum”. Annelik metaforu ise sadece kadın öğretmen adayları tarafından tercih edilen bir metafor olarak göze çarpmaktadır. Özellikle psikoloji temalı derslerin annelik statüsüne katkı yaptığı düşünülmektedir. Bu konudaki bir gerekçe şu şekilde ifade edilmektedir: “gelişim psikolojisi dersinde çocuğun gelişimi ile ilgili bir çok yararlı bilgi öğrendim ve bunları çocuğuma uyguladığımda işe yaradığını görüyorum”.

Olumlu metafor geliştiren öğretmen adaylarının, metaforları geliştirirken, pedagojik formasyon belgesinin kendilerine katacağı yarar ve avantajlara odaklanarak düşüncelerini yansıttıkları ileri sürülebilir.

Nötr Metaforlar

Öğretmen adaylarının ürettiği 36 metaforun 6'sı nötr metaforlar kategorisinde yer almaktadır. Bu metaforlar bütün metaforların % 17'ni oluşturmaktadır

Metafor	f
Ön şart	6
Psikoloji	3
İlk adım	3
Kartal	1
Araç	1
Eşik	1

Herhangi bir olumlu ya da olumsuz duygu ifadesi ya da anlamı taşımayan nötr metaforlara bakıldığında en yüksek (frekans) metaforların; ön şart, psikoloji ve ilk adım metaforları olduğu görülmektedir.

Ön şart metaforunun geliştirildiği durumlarda, gerekçelerin standart bir öğretmenlik eğitimi almanın gerekliliğinden kaynaklandığı görülmektedir. “Pedagojik formasyon standart bir eğitim” ifadesi bunu tipik bir ifadesi olarak kabul edilebilir. Psikoloji metaforu ise daha çok, sınıf içi öğretmen-öğrenci davranışlarının niteliği üzerine yapılandırılan gerekçelere dayandırılmaktadır. İlk adım metaforunda, KPPS vurgusu yapılarak atılması gereken (aşılması gereken) bir adım olarak nitelendirilmektedir.

Nötr metafor geliştiren öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimine duygusal tepkiler göstermeden, eleştirel yaklaşımdan, sadece yapılması gerekene odaklanan öğretmen adaylarının düşüncelerinin bir yansıması olduğu ileri sürülebilir.

Sonuç

Pedagojik formasyon eğitimi alan, farklı branşlardan 154 öğretmen adayının ürettiği 36 metafor kendi içinde; olumsuz (19 metafor), olumlu (11 metafor) ve nötr (6 metafor) olarak üç kategoride toplandığı görülmektedir. Pedagojik formasyona ilişkin olumsuz metaforların çokluğu dikkati çekicidir. Olumsuz metaforların çoğunlukla, öğretmen adayının öğretmenlik mesleğine yönelik bireysel duygu ve düşüncelerinden, pedagojik formasyon eğitimi veren öğretim

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

elemanlarına ilişkin duygu ve düşüncelerinden ve son olarak parasal (maddi) harcamalara ilişkin kaygılarından kaynaklandığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının olumlu metaforlarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumlarından ve geleceğe ilişkin beklentilerinin gerçekleşmesi için pedagojik formasyonu bir araç olarak görmelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Olumlu metafor üreten öğretmen adaylarının duygularını işin içine katmadan, reel gerçekler açısından sorunu ele aldıkları söylenebilir.

Nötr metafor üreten öğretmen adaylarına bakıldığında, metaforların üretilmesinde bile suya sabuna dokunmadan, bir an önce pedagojik formasyon sertifikasını alma kaygısının belirleyici olduğu görülmektedir. Kısaca, “bana dokunmayan yılan bin yaşasın” algısının geçerli olduğu bir tutum görülmektedir.

Metafor ve gerekçelerinden elde edilen bulgular toplu olarak değerlendirildiğinde; şu sonuçlara ulaşılabilir:

1. Pedagojik formasyon eğitimi mezuniyet sonrası yerine lisans eğitimi sırasında verilmelidir.

2. Pedagojik formasyon eğitiminde görev alan öğretim elemanları, öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum oluşturacak, iletişim becerileri yüksek, MEB deneyimi olanlar arasından seçilmelidir.

3. Pedagojik formasyon ücretleri daha uygun bir seviyeye (örneğin asgari ücret miktarına) indirilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D. (1998). *Dilbilim seçkisi: Günümüz Dilbilimiyle İlgili Yazılardan Çeviriler*, Ankara: TDK Yayını.
- ARSLAN, M. M. Ve BAYRAKÇI, M. (2006). Metaforik Düşünme Ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi, *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- AYDIN, İ. H. (2006). Bir Felsefi Metafor “Yolda Olmak”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 3, s.: 9-22.
- BOOSTROM, R.(1998). Safe Spaces: Reflections on an Educational Metaphor, *Journal of Curriculum Studies*, 30 (4), 397-408.
- CAN, G. (1991) Eğitim Fakültesi Lisans ve Öğretmenlik Sertifikası Programlarının Öğretmen Adaylarına Tutum Geliştirme Açısından Etkililiği, *İzmir I. Eğitim Kongresi Bildirileri (25-26-27 Kasım 1991)* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayını, s.: 162-167.
- ENGEÇ N. (1991) Öğretmen Adaylarının Yeterlik Sınavı Başarıları ile Üniversite Başarıları Arasındaki İlişkileri Üzerine Bir Araştırma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 6, s.:149- 169.
- FORCEVILLE, C. (2002). The Identification of Target and Source in Pictorial Metaphors, *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- GUIRAUD, P. (1994). *Göstergebilim*, (Çev.: M. Yalçın), Ankara: İmge Kitabevi.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- İZCİ, E. (1999). Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Yeterliliklerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- KAVCAR, C. (1998). Türkçe Eğitimi ve Sorunları, *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 65, 5-17.
- LAKOFF G. ve JOHNSON M. (2005). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil* (Çev: G. Y. Demir), İstanbul: Paradigma Yayınları.
- LEVINE, P.M. (2005). Metaphors and Images of Classrooms, *ERIC*: EJ724893
- MORGAN, G. (1998). *Yönetim Ve Örgüt Teorilerinde Metafor*, İstanbul: Mess Yayınları.
- MİLES, M.B, & HUBERMAN, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*, 2nd Ed., Newbury Park, CA: Sage.
- ÖZGÜR, F. N. (1994). Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- SALMAN, Y. (2003). Dilin Düşvreni: Eğretileme, *Kitap-lık*, Sayı: 65(Ekim), s.: 53 -54. İstanbul: YKY Yayını.
- SARACALOĞLU, A. S. (1991) Fen ve Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *İzmir I. Eğitim Kongresi Bildirileri (25-26-27 Kasım 1991)* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayını, s.: 565-569.
- SENEMOĞLU, N. (1989). Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Fen-Edebiyat Ve Eğitim Fakültelerinin Etkililiği, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 4, s.:109- 126.
- SÖZER, E. (1996). Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6/ 2, s.:7-21.
- SÜRÜCÜ, A. (1997). Öğretmenlik Formasyonu Alan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, (S.Ü.E.F. Yaz Kursu Örneği), *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞENEL, E. Aysin (1999). Öğretmenlik Sertifikası Programına Katılan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Öğretmenlik Uygulamalarının Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TDK, <http://tdkterim.gov.tr> adresinden 25.02.2013 tarihinde alınmıştır.
- TEMEL, A. (1990). Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Öğretmenlik Formasyon Programlarının Etkisi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1/ 3, 180- 192.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*, (Yayına Hazır.: Y. Kavak, A. Aydın Ve S. A. Altun), Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını 2007-5.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

